

**SZENT ISTVÁN
EGYETEM**

**GAZDASÁGI, AGRÁR- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KAR,
BÉKÉSCSABA - SZARVAS - GYULA**

Kitekintés – Perspective

Magyar-román-szlovák periodika

Békéscsaba, 2012.

Univerzitatea de Vest
Vasile Goldiș
Arad

Univerzita Mateja Bela
Ekonomická fakulta
Banská Bystrica

Szent István Egyetem
Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar
Békéscsaba

TUDOMÁNYOS ÉS KULTURÁLIS FOLYÓIRAT
REVISTĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ
VEDECKÝ a kultúrny Časopis

XVI. évfolyam, 18. szám
anul XVI, nr. 18.
ročník XVI. č. 18.

2012

Szerkesztőbizottság – Editorial Board

LADISLAU, KLEIN
MÁTHÉ ILONA
MICHELLER MAGDOLNA
MIRIAM MARTINKOVICOVA
PUSKÁS JÁNOS

Felelős szerkesztő – Editor-in-chief

MICHELLER MAGDOLNA

Technikai szerkesztő - Editing

BAKOSNÉ MORÁTH CSILLA

Kiadja – Published by

Szent István Egyetem Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar
Békéscsaba, 2012.

Felelős kiadó - Publisher

Puskás János dékán

Készült – Printed by

Premier-Duó Kft., Békéscsaba

ISSN szám/ nr.1454-9921

TARTALOMJEGYZÉK – CONTENTS

ELŐSZÓ Foreword	7
BENEDEK ANDRÁS Térség és oktatás Region and education	10
ALBEL ANDOR Térségfejlesztés és turizmus Regional development and tourism	14
ÁRPÁSI KRISZTINA – ÁRPÁSI ZOLTÁN A dél-alföldi régió turisztikai helyzete a versenytárs régiók vonatkozásában The touristic situation of the Dél-Alföld Region in relation to competitor regions	19
MÁRIA URAMOVÁ - MIROSLAVA TUSCHLOVÁ Špecifika trhu práce na slovensku a v banskobystrickom kraji	24
BODNÁR Á. - KÖLES P. - MONTVAJSZKI M. - PUSKÁS J. Klimaváltozás egyes kérdései az agráriumban Some questions of climate change in the agricultural sector	29
GOMBOS B. – KÖLES P. – MONTVAJSZKI M. - PUSKÁS J. A szélsőséges csapadékviszonyok és hatásai a kertészeti kultúrákban Extreme precipitation and its effects on horticulture	33
BORZÁN ANITA - SZIGETI CECÍLIA Területileg differenciált ökológiai lábnyom számítás módszertani problémái Methodological problems of calculating a regionally differentiated ecological footprint	42
BOBÁLY GYÖRGY A vasúti közlekedés jelene és jövője - a megszüntetett szárnyvonalak helyzetértékelő elemzése The present and future of the railway: analysing the situation of the closed branch-lines	47
FLORIN DUMESCU - LADISLAU KLEIN A retrospection on economic effects of natural catastrophes in Arad county reflected in archive documents	53
KÖTELES LAJOS - ROZSNYAI KATALIN A globalizáció és a turizmus oktatásának új kihívásai The new challenges of teaching globalization and tourism	58
NAGY GÁBOR A Romániából érkező fogyasztók hatása a gyulai kereskedelmi szektorra The effects of Romanian customers on the retail sector in Gyula	63

PAPP TIBOR Szeged és Temesvár testvérvárosi kapcsolatainak tanulságai The lessons taught by the twin-city relationship of Szeged and Temesvár	69
BECSEI JÓZSEF A tudományról On science	74
V. BANCIU – A. JIREGHIE – D. S. FLORIAN Multiculturalism and metissage in the globalization context	79
NAGY TERÉZIA - TIMÁR JUDIT - VELKEY GÁBOR Gender-aspektusok a területfejlesztésben? – Kiegyensúlyozatlan nemi arányok az észak-alföldi régióban Gender aspects in regional development? Unbalanced gender proportions in the Észak-Alföld Region	89
PETNEHÁZI ZSIGMOND A környezetvédelem teológiai alapjai The practice of environmental protection on a theological basis	95
MIKULÁN R. – KÁNTOR I. – MALATYINSZKI SZ. A Békés Megyei Harruckern János Közoktatási Intézmény szerepe a térségfejlesztésben The role of the János Harruckern Public Education Institution in regional development	101
ÁCS SÁNTA ÁGNES Amerikai tapasztalatok a területfejlesztésről és az önkormányzatiságról American observations on regional development and self-government	107
JÁN HUDEC Účast' územných samospráv na obchodných spoločnostiach v podmienkach Slovenskej Republiky	112
BODNÁR GÁBOR A tudás szerepének és áramlásának rövid áttekintése A brief overview of the role and flow of knowledge	116
IOAN ALEXANDRU SZABO Vélemények az állami szektor méretének számszerűsítéséről Opinions on numerically expressing the extent of the state sector	121
ANGHELINA A. – HAIDUC C. – MAIOR C. Some aspects concerning the importance of income in the consumer behavior of the population in Romania	127
LUMINIȚA DANCIU - ALAN PĂUN The role of economic forecasting in organization's management system	132
BIRTA TIBOR A Tigáz Zrt. marketingkommunikációja a gyakorlatban The marketing communication of Tigáz Zrt in practice	136

GURZÓ IMRE Kistelepülés, elmaradottság, kilátástalanság? Small settlement, underdevelopment, hopelessness?	142
JUHÁSZ ANNA A vállalatirányítási rendszer szerepe a vállalati sikerekben The role of the company management system in company successes	148
BÁLINT Á. – HORVÁTHNÉ KÖKÉNY A. – NAGY R. A megtakarítások elméleti és gyakorlati kérdései Theoretical and practical questions of savings	154
TÖRÖK LÁSZLÓ Piggs országok államadosságának mérséklése privatizáció által Reducing state debt by privatization in PIIGS countries	160
MOLNÁR JÓZSEF - MOLNÁR DÁNIEL Hitelválság Magyarországon Credit crisis in Hungary	170
REMEŞ EUGEN - REMEŞ COSMINA Liderii de succes și personalitatea lor	174
BIRIŞ TEODORA RODICA Wichtige lernstrategien im unterricht der deutschen sprache als fremdsprache	180
R. TEODORA BIRIS – N. TIRBAN – V. BANCIU Non-verbal communication in runing a business with German and English partners	186
BEKE SZILVIA Békés megye lehetőségei az egészségi állapot jellemzőinek tükrében The perspectives of Békés County in view of health characteristics	195
KRAJCSÓNÉ KRASZKÓ ILONA – TÓTH JÁNOS A középiskola típusa – karok és nemek szerint a SZIE hallgatói körében The type of secondary school according to faculties and genders among SZIE students	200
MUGHRAM, YAHIA ALI Influences of opec on the world market price of petrol	204
ASZTALOS EMŐKE TÜNDE ERP rendszerek ERP systems	209
LÉHNER ATTILA Az iPont Kft. Start Your Bussines áruforgalmi moduljának menedzsmentje mobil eszközzről The management of iPont Kft Start Your Business trade module from a mobile instrument	215

UHRIN KATALIN E-Learning a SZIE GK Gazdasági Campusán E-Learning on the campus of SZIE GK	219
ANETT BÚZA Aldi case study – the fight for the customers	224
AMBRUS GYÖRGY KRISZTIÁN Zöldségbe és gyümölcsbe álmódott művészet Art dreamt into vegetables and fruits	228
KARLOVITZ JÁNOS TIBOR Halmazottan hátrányos helyzetű felnőttek képezhetősége az európai kulcskompetenciák függvényében Trainability of gravely underprivileged adults in connection with the European key competences	233
SZTAHOVICS ZSUZSANNA Az utolsó nomád - interjú Rostás-Farkas Györggyel The last nomad: interview with György Rostás-Farkas	239
VOJTOSOVICS KATALIN Roma életképek Békésből Roma snapshots from Békés	244
DANIELA POPA New european food labeling - a marketing tool in promoting food	248
DONKA ATTILA A vízitúrázás gazdasági hatásai a folyó menti településeken The economic effects of water tourism on riverside settlements	253
A KÖTETBEN SZEREPLŐK JEGYZÉKE The list of authors presented in the volume	259

NAGY TERÉZIA - TIMÁR JUDIT - VELKEY GÁBOR

GENDER-ASPEKTUSOK A TERÜLETFEJLESZTÉSBEN? – KIEGYENSÚLYOZATLAN NEMI ARÁNYOK AZ ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓBAN

Európa periférikus, többnyire gazdaságilag elmaradott rurális régióiban a társadalmi nemek szelektív elvándorlása „nőhiányt” eredményez a fiatalabb korcsoportokban (Leibert, West, 2010) Az ESPON SEMIGRA projekt⁷ célja, hogy betekintést nyerjen a nők egyoldalú elvándorlásának okairól, hatásairól Európa vidéki térségeiben; felmérje a vidéken élő fiatal nők és férfiak elvárásait, szükségleteit. Az eredmények alkalmasak lehetnek a területfejlesztés kor és nem szerinti szempontok iránti érzékenységének erősítésére is. A négy ország öt régiójában folytatott empirikus kutatás egyik terepe az Észak-alföldi régió. Az itt folyó, három módszerrel (statisztikai analízis, kérdőíves vizsgálat, mélyinterjúk) végzett vizsgálatok első eredményeit vázolja fel e rövid tanulmány.

A **statisztikai analízis** megerősítette, hogy az Észak-Alföld Magyarország egyik leghátrányosabb helyzetű régiója – területének 80%-a rurális tér (Csatári, 2005). Az országos átlagot felülmúló a népességfogyás, negatív a vándorlási egyenleg. Az ötezer főnél kisebb települések körében a lakosságszám és az elvándorlások száma között logaritmikus összefüggés van, ugyanakkor a tartósan munka nélkül lévők szociális támogatásában részesítettek arányának növekedése exponenciálisan jelenik meg az elvándorlásban. A vándorlási veszteség összefoglalóan a 2700–7000 fős településeknél a legsúlyosabb (Baranyi, 2008).

A nemek közötti különbségek különösen a foglalkoztatási adatokban érhetők egyértelműen tetten. A régió külső peremén található szinte valamennyi kistérségben lényegesen alacsonyabb a munkaképes korú nők aránya, mint a középső területeken vagy a nagyobb településeknél. A nők foglalkoztatottsága az elmúlt tizenöt évben mindvégig elmaradt a férfiakétól (47–51%, illetve 60–63%).

A vizsgálatunk kulcskérdését jelentő szelektív migrációra az 5–50 ezer fős településekben az országos átlagot meghaladó nőhiány hívja fel a figyelmet, ami – a legnagyobb városok kivételével – erőteljesebb a 30–39, mint a 20–29 évesek korcsoportjában.

A **kérdőíves vizsgálatban** az önálló „életkezdés” előtt álló középiskolás tanulók véleményét mértük fel lakóhelyükről, a lakókörnyezetük által kínált perspektívákról, lehetőségekről, továbbá az ezekből is következő jövőre vonatkozó elképzeléseikről. A kutatás során hat város különböző intézményében kerestük meg a tanulókat, biztosítva a földrajzi elhelyezkedés, az iskola településének nagysága, az iskola fenntartójának típusa és a képzési irány szerinti reprezentativitást is.

A mindösszesen kitöltött 740 kérdőív közül a tanulók lakóhelye alapján 61% tekinthető vidékinek (tízezer főnél kisebb településen élő), illetve 51% (a

⁷ www.semigra.eu

vidékiek között 52,5%) a lányok aránya. A családok anyagi életviszonyai, illetve a szülők iskolai végzettsége sem a nemek, sem az állandó lakóhely szerint nem mutatnak belső arányeltolódást.

A fiatalok *társadalmi kapcsolatrendszerét* tekintve, a még kiskorú fiatalok számára – érthető módon – a családi jellegű kapcsolatok a legfontosabbak, sorban a szülők, testvérek, nagyszülők, majd a barát vagy barátnő és a haverok (80% feletti említés) következnek. A legfontosabb kapcsolatokban sem a nemek, sem a lakóhely szerint nem jellemző belső arányeltolódás, mindössze a haveroknál mutatnak a vidékiek esetében kisebb arányt azok, akik számára ez a kapcsolattípus nem igazán fontos (15, illetve 21%), ami a vidékiek kortárs csoportba történő integrációjának kissé nehezebb voltára utalhat. Vizsgálatunk szempontjából is fontos összefüggés, hogy a kortárs csoporttal, barátokkal való kapcsolattartásban sem a találkozások helyszínének, sem a településnek nincs jelentősége. A kérdőív adatai egyértelműen cáfolják azt a gyakran megfogalmazott feltételezést, miszerint a bejáró, vagy kollégiumban lakó fiataloknál a lakóhelyhez kötődő kapcsolatrendszer szerepét átveszik, helyettesítik az iskola városában kialakuló új kapcsolatok.

A mindennapi élet szervezésével kapcsolatos kérdések között mértük a kérdezettek *lakókörnyezettel kapcsolatos általános attitűdjét*. A legkevésbé „a nagyon fontos nekem, hogy hol telepedek le” állítással értettek egyet, ami a kérdezettek lakóhely-változtatással kapcsolatos nyitottságára utal. A nemek közötti eltérés a „nagyvárosban szeretnék élni.” állításhoz való viszonyulásban a legnagyobb. A lányok 86%-a (a fiúk esetén 47%) inkább egyetért ezzel, sőt a határozott elutasítás alig 10%-ra jellemző, szemben a fiúk 25%-ával. A lakókörnyezethez történő érzelmi kötődést mutatja, hogy mindezek ellenére a megkérdezettek háromnegyede „inkább kellemesnek” tartja lakhelyét, sőt e kérdésnél a nemek közötti és a lakóhely szerinti eltérés is lényegesen kisebb.

A kérdőívben konkrétan is rákérdeztünk a középiskola elvégzését követő *lakóhely-változtatási tervekre*: 27% a helyben maradást preferálja, amit a település elhagyása, de a térségben maradás követ (20%). Az ország távolabbi területére (sorrendben Budapest, Észak-Dunántúl nagyobb városai, a központi régió egyéb települései, más hazai nagyvárosok) és a külföldre költözni szándékozók aránya ennél alig kisebb, de közel azonos arányt mutat (16%). Az említések sorrendjében nem, de a belső arányokban azonban lényeges eltérés mutatkozik a nemek szerint. A helyben maradást a lányok 18%-ával szemben, a fiúk közel 35 %-a tervezi.

A *konkrét jövőképre vonatkozó kérdések* alapján a legtöbben a kiegyensúlyozott boldog családra és a sikeres, biztos megélhetést nyújtó szakmai karrierre helyezik a hangsúlyt. A lányok a családdal kapcsolatos pozitív célokat 5-10%-kal többen tartják fontosnak és a szakmai karriert is magasabbra értékelik (+8%), a fiúknál ellenben a közvetlen anyagiakban is megjelölt célok jelennek meg hasonlóan magasabb arányban. A továbbtanulási szándék érzékelhetően erőteljesebb a lányok esetében (72, illetve 65%), ezzel szemben a fiúk kissé nagyobb arányban kezdenének vállalkozásba (64, illetve 55%).

A széles körben jellemző migrációs szándékok okainak megértése miatt egy kérdéssor segítségével megpróbáltuk felmérni a fiatalok lakóhelyén jellemző lehetőségeit, esélyeit. A többség kilátástalannak ítéli az érvényesülés szempontjából kiemelkedően fontos munkalehetőségeket és a sikeressé válás esélyeit. Erdemi eltérés a nemek alapján nem állapítható meg, a vidéken élők azonban mindkét kérdésben borúlátóbbak. A helyzetet mindkét csoport problémásnak ítéli, ám a „nagyon nehéz” választ adók a vidékiek esetében közel kétharmadot tesznek ki, szemben a városban lakók 50%-ával. Összességében kritikusan értékelik még a vásárlási, a kulturális, szórakozási lehetőségeket és a programokon, rendezvényeken való részvételt. Mindez áttételesen megadja a migrációs szándékok magyarázatát, sőt a nemek közötti különbségeket is értelmezhetővé teszik, hiszen láthatóan azokban a kérdésekben érzékelhetőek a súlyosabb nehézségek, melyek a lányok számára fontosabbak és a vidékiek számára is nagyobb problémát jelent az elérésük.

Lévén, hogy a migrációs döntések Magyarországon a településen maradás / onnan való elköltözés viszonylatában (azaz települési léptékben) fogalmazódnak meg, a fiatal nők hiányát pedig alapvetően a rurális terekhez kötötten vizsgáljuk, ezért **az interjúalanyokat** négy vidéki településből⁸ választottuk ki. Az interjúra felkért **szakértők** a települési-kistérségi problémákat legjobban ismerő helyi politikusok, az önkormányzatok migrációs, szociális és közfoglalkoztatási ügyekben tájékozott munkatársai; a fiatalok terveit jól ismerő falusi általános iskola szakemberek, továbbá egy cigány kisebbségi önkormányzati elnök, egy tanyagondnok, egy teleházvezető és gazdasági szereplők közül kerültek ki.

A szakértőkkel folytatott interjúk egyik legfontosabb tanulsága az, hogy *egyikőjük sem gondolkodott még el a fiatal nők deficitje lehetséges következményein*. Egyikőjük sem érzékel ugyanis ilyen jelenséget, nem tud a problémával kapcsolatos semmilyen szintű diskurzusról. A migrációs viszonyokat legjobban ismerő önkormányzati alkalmazottak egyetértenek a hipotézisünkkel, miszerint a 30–39 éves korosztály 18–29 éves korosztályánál is markánsabb nőhiánya részben „adminisztrációs hiba”: a lakás ki- és bejelentkezések posztszocialista politikai változásokat követő liberalizálása feltehetően a fiatal elköltözők szülői házból való kijelentkezésének késleltetését hozta magával.

Bár az egyenlőtlen nemi arányok mögött a megkérdezettek is szelektív migrációt tételeznek fel, úgy vélik, *az elvándorlást alapvetően a munkaerőpiac* (és kevésbé a házasodás vagy – inkább a felsőfokú végzettségűeknél s csak közvetve – a továbbtanulás) *mozgatja*. Végeredményben azonban mind a nők, mind a férfiak, fiatal és idősebb munkaképes korúak számára a rurális települések leghatározottabb „taszító” faktorának a helyi munkalehetőségek hiányát tartják. Mindebből következően *szakértőink javaslatai* alapvetően a foglalkoztatásra, s részben a szegénység mérséklésére koncentrálnak:

- A nemi különbségekhez alkalmazkodó képzés érdekeltségi rendszerének és összehangolásának segítése.

⁸ *Abádszalók* (2009-ben 4594 állandó lakos) Jász-Nagykun-Szolnok megyében, *Hortobágy* (1581 fő) és *Körösszegapáti* (1018 fő) Hajdú-Bihar megyében, *Tiszaszénmárton* (1243 fő) pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található.

- Helyi, illetve kistérségi foglalkoztatást, az ingázás megszervezését ösztönző programok támogatása.
- A nők sajátos igényeit segítő rugalmas foglalkoztatás (távmunka, családbarát munkaidő, részmunkaidős foglalkoztatás stb.) elősegítése.
- A közfoglalkoztatás jogi szabályozásának újragondolása.
- A regionális fejlesztésben az észak-alföldi településszerkezeti sajátosságok jobb érvényesítése.
- A szelektív migrációt figyelembe vevő szociál-, foglalkoztatás-, lakás-, területfejlesztési politikák összehangolása.

A vizsgált négy település mindegyikében, összesen öt olyan nővel készítettünk **mélyinterjút**⁹, akik születésüktől az adott településen éltek, aztán *elköltöztek, s később visszatértek*. Van közöttük hajadon, élettársal/házastársal élő; gyermektelen és egy-két gyerekes. A további összesen 6 *beköltöző* interjúalannyal három településen beszélgettünk. Ők mindannyian 35 év feletti, valamennyien férjzetek és 1–3 gyermekük van. Külön kategóriát képez, de információink szerint az elszegényedő egykori állami gazdasági telepeken korántsem kivételes helyzetű az a 28 éves hajadon, 2 gyerekes (s a harmadikat váró) interjúalanyunk, aki a családon belüli erőszak, munkanélküliség elől be-el-visszaköltöző életmódra kényszerült.

Akik „hazajöttek”, azok leginkább *családi okból* tértek vissza: itt találtak férjet vagy férjük/barátjuk miatt költöztek. A két fiatalabb interjúpartner munkát vállalni ment el, egyikük Budapestre, s bár megtalálta ott a számítását, fontosnak tartotta, hogy kövesse hazatérő barátját. Mára azonban elbizonytalanodott, hogy egy megfelelő külföldi munkalehetőség esetén nem hagyná-e el ugyanezt a férfit. A másik egyedül élő fiatal nő Székesfehérvárra ment dolgozni egy ipari üzembe. Bár jól bírta a több műszakot, albérlésben élést, túlórázásokat, a gazdasági válság miatt csökkenő bére már „hazahajtotta”. Minden erővel munkát keres, s mivel helyben erre semmi esélye sincs, vándorlása is csak ideiglenesnek tekinthető.

A beköltözők főleg környező vagy megyén belüli faluból érkeztek. Ebben a csoportban is a *párválasztás/családi okok* a legjellemzőbbek. Csupán olyan, keveseknek lehetőséget nyújtó *munkahely* tudott interjúpartnereink egyike számára módot adni a betelepülésre, mint a falusi általános iskola. A nagyváradi beköltözőnél jelentek meg *értékválasztási* (pl. „a város mindenkit kikészít”) szempontok, s a lakásár is közrejátszott. Utóbbinak kizárólagos szerepe is lehet: az egykori tsz-telepen elérhető árú *olcsó ház* egy hitelválság következményei elől menekülő interjúalany családja számára volt túlélési stratégia.

Három faluban négy olyan nővel tudtunk interjút készíteni, aki *születése óta a faluban lakik*. Kettőjüknek van ugyan barátja, de még házasság előtt áll (20–25 évesek). Van köztük egy 3 gyerekes férjzett és egy 1 gyerekes, elvált nő (35–40 évesek). Egy részük nem akar elköltözni, a másik még nem tudja. Ők négyen, éppúgy, mint az előzőekben jellemzett csoport tagjai, szeretnek lakóhelyükön élni, nem panaszkodnak a helyi közszolgáltatásokra (sőt néhányan

⁹ Az itt szereplő adatok a 2010 októberéig elvégzett mélyinterjúkat tartalmazzák.

kifejezetten dicsérik azokat). Nem ezek miatt, hanem a helyi munkalehetőségek hiánya okán költöznének, ha nincs más lehetőség, s szerintük más fiatalok (férfiak és nők) elköltözése mögött is ez az indok áll. Az interjúk bepillantást engedtek a családon belüli nemi viszonyok, s ezzel összefüggésben a települések etnikai összetételének fontosságába is. Olyan, a roma családokra jellemzőbb tradicionális férfi–nő viszonyok között, mint amilyenben egyik cigány interjúpartnerünk él, elképzelhetetlennek látszik, hogy pl. a feleség menjen előbb külföldre dolgozni, míg fordítva ez természetes. Ezzel szemben fiai elköltözését teljesen megértené, hisz munkát kell találniuk, amivel a többi interjúalanyunk is egyetért, akkor is, ha ő maga maradni szeretne.

Az elsődleges munkapiacra való bekapcsolódásra olyan, minden mást háttérbe szorítóan nagy az igény, hogy az többeknél késlelteti a házasságot és a gyerekvállalást. Találkoztunk egy kétlaki nővel, aki egy közeli kisvárosban élő élettársával felváltva lakik hol az egyik, hol a másik lakásában/településén. Bár már 29 éves, még a mindkettőjüknek munkát adó települést keres és halasztja a házasságot, családalapítást.

Mivel arra is több példát találtunk, hogy valaki úgy költözött, hogy hivatalosan nem jelentkezett ki lakóhelyéről, ezért felkerestük egy Budapestre elköltöző, már régen ott élő, most gyermeket szült nő édesapját, aki nem tudott magyarázatot adni lánya e döntésére, de úgy véli, a gyerekszülés most új helyzetet teremtett (egy telefoninterjú szervezése magával a lánnyal is folyamatban van).

Mindezen tapasztalatok alapján több, a területfejlesztés számára is fontos következtetést fogalmazhatunk meg:

- Településeik kiegyenlítően nemi arányáról a megkérdezett nőknek sincs tudomásuk, azonban többen azzal próbálják magyarázni a szelektív migrációt, hogy „a nők bevállalásosabbak, jobban hajszolják a jobb élet lehetőségét”. Ez alátámasztja a SEMIGRA projekt alapkérdése tudatosításának szükségességét.
- Végiggondolandó a költözések bejelentésének elmaradása/elhúzódása, nemcsak a pontosabb statisztikai adatbázis kialakítása érdekében, hanem a településekhez kötődést segítő/hátráltató szabályok, adminisztratív gyakorlatok miatt is.
- A városi középiskolákba való eljárás még nem készíti interjúalanyainkat az elköltözésre, arra alapvetően a munkaerőpiac területi egyenlőtlenségei ösztönöznek/kényszerítenek – kiemelt szerepe van tehát a nemi különbségeket is figyelembe vevő foglalkoztatáspolitikának.
- A családalapítás szempontját háttérbe szorító /azt késleltető „munkakereső migráció” a demográfiai és családpolitika számára (is) kihívást jelent.
- Az interjúalanyok szeretik a falujukat, s ez az imázs lényeges vonzerő.
- Aki munka miatt megy el, az interjúpartnereink szerint „nem állhat meg Budapest alatt”, ezen kívül csak a Dunántúlban és néhány nyugati országban látnak lehetőséget – az Észak-alföldi régióban még Debrecen

sem valós alternatíva. Mindez akkor, amikor a legtöbbeket kifejezetten taszítja a nagyvárosi élet.

- A be-, visszaköltöző migránsok motivációi, ösztönzői nem feltétlen adhatnak alapot egy megfelelő migrációs politikához: a családi okokból való visszaköltözések nem igazán kezelhetők „best practice”-ként, viszont megerősítik a nő- és férfi-migráció befolyásolása összehangolásának szükségességét, az olcsó lakás pedig nem feltétlen előny, illetve megfelelő migrációs politikai eszköz, hiszen az gyakran a szegénységet mélyíti el.

Abstract

The SEMIGRA research project is intended to provide insights into the reasons for and effects of the one-sided out-migration of women from rural regions in Europe. The aims include gathering information about the aims, expectations and needs of young women and men in rural regions. The findings can be used to improve concepts for spatial and regional development taking age- and gender-specific aspects into account.

The following three central issues are addressed by the project: (1) What significance do young women have for the future of rural regions? (2) What causes and effects of imbalance gender ratios in younger population groups can be identified in differently structured rural regions in Europe? (3) What potential can be identified with regard to the demographic, social and economic stabilisation of the regions affected, and what strategies promise to be successful in attracting young people?

Kulcsszavak: migráció, gender, rurális, nemek aránya, helyi foglalkoztatás

Felhasznált irodalom

- Csatári B. (2005): Criteria of rurality for the Hungarian micro-regions. In: Major problems facing rural areas in Hungary. (szerk.: Barta Gy, G. Fekete É, Szörényiné Kukorelli I, Timár J) Hungarian Spaces and Places: Patterns of Transition. Pécs, Centre for Regional Studies of the Hungarian Academy of Sciences, pp. 466-482.
- LEIBERT, T. – WIEST, K. (2011): [Unausgewogene Geschlechterproportionen in Europa. In: Nationalatlas aktuell 10 \(10/2011\) \[28.10.2011\]. Leipzig: Leibniz-Institut für Länderkunde \(IfL\).](#)
- Baranyi B. (szerk.) (2008): Észak-Alföld. Pécs – Budapest, MTA Regionális Kutatások Központja, Dialóg Campus Kiadó, 516 p.(A Kárpát-medence Régiói; 8.)